

Beslutningsforslag nr. **B 103**

Folketinget 2010-11

Fremsat den 31. marts 2011 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Meta Fuglsang (SF) og Ole Sohn (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om elektronisk fodlænke for varetægtsfængslede og ved udslusning af afsonere med længere frihedsstraffe

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2011 at udarbejde lovforslag om at indføre mulighed for elektronisk

fodlænke for varetægtsfængslede og i forbindelse med udslusning af afsonere med længere frihedsstraffe.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslagets formål

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 57, folketingsåret 2009-10. Der henvises til Folketingstidende 2009-10, A, B 57 som fremsat side 1 ff, og F, møde 45 side 1824.

Justitsministeriets rapport fra 2011 »Analyse af kriminalforsorgens fremtidige kapacitets- og sikkerhedsbehov« er regeringens svar på at løse udfordringen med overbelægning inden for kriminalforsorgen. Regeringen omlægger bl.a. 43 åbne fængselspladser til lukkede, og dømte kriminelle, som ikke er omfattet af regler for hurtig afsoning, skal vente længere, før de kan afsone deres straf. Desuden accepterer man, at der for 2011 er en gennemsnitlig belægning, som er højere, end hvad der normalt anses for at være tilrådeligt.

Desværre har disse initiativer ingen varig effekt i forhold til at sænke belægget inden for kriminalforsorgen. Medmindre der sker et markant fald i straffemassen, er der tale om en udskydelse af problemerne, som må forventes at være til skade for både rehabiliteringsindsatsen inden for kriminalforsorgen og regeringens målsætning om et lavere recidiv.

Med henblik på at frigøre pladser i arresthusene samt i de åbne og de lukkede fængsler vil forslagsstillerne derfor udvide fodlænkeordningen, så der gives mulighed for, at varetægtsfængslede såvel som dømte kriminelle efter en konkret egnethedsvurdering skal kunne afsone henholdsvis dele af tiden i varetægtsfængslingen og den sidste tid af en længere frihedsstraf med elektronisk fodlænke.

Belæg i kriminalforsorgen

I 2011 oplever Danmark det højeste antal varetægtsfængslede i 10 år, hvilket betyder at varetægtsbelægget nu udgør mere end en tredjedel af alle indsatte i landets arresthuse og fængsler, jf. »Analyse af kriminalforsorgens fremtidige kapacitets- og sikkerhedsbehov«, side 13.

Det gennemsnitlige antal af indsatte er vokset med 22 pct. fra 2002 til 2010 og er nu på 97,3 pct. svarende til en markant overskridelse af målsætningen om, at belægget ikke må overskride 92 pct. Udnyttelsesgraden er fastsat for at sikre, at kriminalforsorgen kan flytte fanger mellem afdelinger og foretage løbende renoveringsarbejde. Det skaber fleksibilitet og modvirker overbelægning og voldsepisoder.

Regeringen har valgt at opjustere belægsgrænsen til 95 pct. for 2011 og forlænge ventetiden for dømte kriminelle, der skal afsone en frihedsstraf. De elementer kan ikke siges at bidrage til en egentlig varig løsning af problemerne omkring overbelægningen i kriminalforsorgen.

Flere voldsepisoder

Kapaciteten i landets fængsler og arresthuse er sat under pres, hvilket udfordrer sikkerhedssituation i kriminalforsorgen. I perioden 2004-2009 er volden mellem indsatte næsten tredoblet, og i samme periode er antallet af ansatte, der har været udsat for vold, steget til 147 mod 77 i 2004, jf. »Analyse af kriminalforsorgens fremtidige kapacitets- og sikkerhedsbehov«, kapitel 6.

En høj belægningsgrad hæmmer muligheden for at overflytte indsatte mellem afdelingerne. Det betyder, at Kriminalforsorgen har svært ved at hindre potentielle konflikter mellem indsatte.

Fodlænkeordningen

Med virkning fra 1. juli 2010 blev anvendelsesområdet for elektronisk fodlænke udvidet, jf. lov nr. 712 af 25. juni 2010, lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Formålet var at udvide anvendelsesområdet for ordningen vedrørende fuldbyrdelse af frihedsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (»fodlænkeordningen«). En udvidelse af fodlænkeordningen frigøre pladser i fængslerne, minimerer udgifterne og giver indsatte bedre forudsætninger for at bibeholde job og uddannelsesforløb. Ordningen med elektronisk fodlænke omfatter i dag dømte kriminelle, som afsoner en frihedsstraf på op til 5 måneder.

I både Danmark og i andre lande er der mange gode erfaringer med anvendelse af elektronisk fodlænke. Erfaringerne fra Sverige viser, at der blandt kriminelle er en markant lavere recidivrisiko blandt dem, som afsoner med fodlænke, sammenlignet med dem, som afsoner i fængsel. Omkostningerne til fodlænkeordningen er desuden mindre, ligesom der er færre samfundsøkonomiske tab i forhold til tabt arbejdsfortjeneste m.v.

Den svenske ordning og de positive erfaringer derfra har tjent som inspiration til den danske lovgivning. Derfor er det også væsentligt at bemærke, at Sverige i 2004 udvidede ordningen, således at personer med mindst to års fængselsstraf havde mulighed for at afsone de sidste seks måneder med elektronisk fodlænke.

Erfaringerne fra Sverige viser, at kun 6 pct. af dem, som udsluses med elektronisk fodlænke, overtrådte vilkårene for udslusningen. Undersøgelsen viste også, at de dømte forbedrede deres sociale situation under udslusningsforløbet især med hensyn til deres boligsituation og beskæftigelse. Ved starten af udslusningsforløbet havde cirka halvdelen af de dømte egen bolig, mens det seks måneder efter prøveløsladelsen drejede sig om tre fjerdedele. Ved udslusning havde 31 pct. lønnet arbejde, hvilket blev næsten fordoblet til 56 pct. under udslusningen, jf. Betænkning om indsatsen mod ungdomskriminalitet, afgivet af Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet, 2009, betænkning nr. 1508.

Den seneste recidivundersøgelse fra Sverige viser, at det har stor betydning for recidivet, når man lader indsatte udsluse med fodlænke. Brottsförebyggande rådet (2005): Effekter av utslusning med elektronisk fotboja, slutrapport om kriminalvårdens försöksverksamhet åren 2001-2004, Brottsförebyggande rådet, Stockholm. Kun 26 pct. af dem med elektronisk fodlænke begår ny kriminalitet mod 38 pct. af dem, som har afsonet hele deres dom i fængslet. I Danmark er recidivprocenten for personer, der løslades direkte fra lukkede fængsler, over 50 pct., jf. Kriminalforsorgens recidivstatistik 2009, tabel 17.

Elektronisk fodlænke for langtidsafsonere

Det foreslås, at initiativet følger et noget for noget-princip, hvor muligheden for udslusning med fodlænke følges af kravet om at tage aktiv del i egen resocialisering. Hvis den dømte går i gang med en uddannelse eller starter på et arbejde, mindskes risikoen for tilbagefald til kriminalitet. I forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget bedes justitsministeren komme med et oplæg til, hvilke krav der skal være mødt, for at udslusning med fodlænke er en mulighed i forhold til afsoningens sidste seks måneder.

Ordningen bør iværksættes på baggrund af ansøgning fra den dømte. Ligesom i den eksisterende fodlænkeordning vil det være Kriminalforsorgen, som inden for fastsatte rammer skal vurdere, om den enkelte dømte er egnet til at afsone den sidste del af sin straf i hjemmet. Der skal foretages en grundig egnethedsvurdering, som tager hensyn til, om der er passende boligforhold, om afsoneren kan opnå beskæftigelse i form af arbejde, uddannelse eller aktiveringstilbud, og om personen gennem sin afsoning har vist sig egnet til at afsone med fodlænke.

Kriminalforsorgens statistik 2009, tabel 2.2, viser, at antallet af prøveløsladte, der genindsættes, er steget i perioden 2000-2009. Ved at udsluse langtidsafsonere med elektronisk fodlænke kan der sikres bedre kontrol med afsoneren i overgangen fra fængsel til frihed. På den måde kan kriminalforsorgen være med til at sikre en bedre resocialisering og på længere sigt undgå, at tidligere indsatte havner i samme belastede miljø og efterfølgende begår ny kriminalitet.

Det er forslagsstillerens opfattelse, at vi har mulighed for at opnå samme positive resultater som i Sverige, hvor recidivet for personer, der udsluses med fodlænke, er reduceret til 26 pct.

Elektronisk fodlænke for varetægtsfængslede

Danmark er det land i Norden, der varetægtsfængsler absolut flest, jf. Vanens magt: Danmark sætter nordisk rekord i varetægtsfængslinger, af Marie Louise Sjølie, Information, 14. september 2007. Med henblik på at mindske presset på arresthusene er der behov for at tænke i alternative afsoningsformer til de mange varetægtsarrestanter, som altså udgør mere end 1 en tredjedel af den samlede population af indsatte. På baggrund af ansøgning fra den varetægtsfængslede og en efterfølgende grundig egnethedsvurdering er det forslagsstil-

lernes holdning, at det skal være muligt at sidde varetægtsfængslet med elektronisk fodlænke i eget hjem.

I sager, hvor det er afgørende, at den sigtede ikke har kontakt til offentligheden eller ikke kan afsone i hjemmet, skal ordningen af logiske årsager ikke være gældende. I forlængelse af udarbejdelsen af lovforslaget bedes justitsministeren redegøre for, hvilke typer af varetægtsfængslinger denne ordning vil være relevant for.

Som varetægtsfange sidder man typisk i sin celle 23 timer i døgnet kun afbrudt af en times gårdtur. Besøg fra børn, kæreste eller andre pårørende er typisk, begrænset til en time om ugen. Det betyder, at personer der varetægtsfængsles over længere perioder, afskærmes fra meningsfuld social kontakt. Det kan have stor indflydelse på en fanges mentale helbred, hvilket bl.a. kommenteres i Istanbul-erklæringen, jf. Solitary Confinement, An Introduction to The Istanbul Statement of the Use and Effects of Solitary Confinement by Peter Scharff Smith, Torture, Vol. 18, nr. 1, 2008, s. 61.

Det er forslagsstillerens opfattelse, at man ved at tilbyde en varetægtsfængslet at afsone med fodlænke giver pågældende bedre muligheder for at bevare en meningsfuld social kontakt, samtidig med at man undgår, at afsonerens helbred tager langvarig og permanent skade. Foruden at reducere skadelige virkninger ved varetægtsfængsling kan metoden være med til at minimere omkostningerne samt frigøre pladser i arresthuse og fængsler.

Forslagsstillerne noterer sig, at varetægtsfængsling med elektronisk fodlænke er en realitet i f.eks. England.

Finansiering

Forslagsstilleren beder regeringen foretage en vurdering af, om forslaget vil nødvendiggøre en udvidelse af antallet af pladser under fodlænkeordningen. Forslagsstilleren noterer sig, at kriminalforsorgen i øjeblikket har ledig kapacitet i fodlænkeordningen, da kriminalforsorgen gennemsnitlig har plads til 260 personer i fodlænke mod de nuværende 188, jf. »Analyse af kriminalforsorgens fremtidige kapacitets- og sikkerhedsbehov«, afsnit 2.5 og tabel 11. Fodlænke som afsoningsform er alt andet lige billigere end afsoning i fængsler. I forlængelse af vurderingen er forslagsstiller positiv over for en eventuel merbevilling til fodlænkeordningen, som uanset hvad vurderes at være begrænset.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om elektronisk fodlænke for varetægtsfængslede og ved udslusning af afsonere med længere frihedsstraffe.

(Beslutningsforslag nr. B 103)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.